

Svedočenje Marija Lovrić

*Marija Lovrić je u novembru 1991. godine ostala bez muža, posla i bez kuće, sama sa dvoje dece. Svog muža Branka Lovrića do danas nije pronašla. O svemu kroz šta je prošla tokom godina rata, u Osijeku, govorila je **Sedmom regionalnom forumu za tranzicijsku pravdu** u Zagrebu, 16. listopada/oktobra 2010, u okviru sesije „Javno svjedočenje žrtava/svjedoka ratnih zločina i drugih zločina povezanih s ratom“. Kako je posvedočila Marija Lovrić, u postupku za ratne zločine na Županijskom sudu u Zagrebu, počinitelji su priznali da su Branka Lovrića 'zavezali selotejpom, ubili ga na Dravi i bacili u vodu'.*

Marija Lovrić: „Ja sam Marija Lovrić. Sve vas lijepo pozdravljam i počašćena sam što sam danas ovdje s vama. Ja ću vam ukratko ispričati sve ono šta se meni i mojoj djeci desilo u Osijeku '91. godine. U devetom mjesecu '91. godine se tenkovska jedinica JNA povlačila iz Osijeka i odlazili su prema Tenju i onda su stali u polju između sela Tenja i Osijeka i rušili dva dana i dvije noći sve što se moglo srušiti. Tako je i naša obiteljska kuća skoro do temelja porušena. Onda smo djeca i ja otišli u Zaprešić, a suprug je moj ostao kod kuće i radio je. Inače je radio kao direktor radne zajednice u pošti, bio je diplomirani pravnik, do 11. mjeseca. 26. 11. u večernjim satima me nazvala osoba koja je vidjela odvođenje moga muža i rekla da su oko 11 sati i 30 minuta u podne došle tri naoružane osobe u maskirnim uniformama, u automobilu bez registarskih tablica, pozvonili na vrata, moj suprug je otvorio, pitali su ga da li ste vi Lovrić Branko, on je to potvrdio, i rekli su mu da pođe s njima na informativni razgovor. On je samo pitao da li da ponese osobnu iskaznicu ili ne, što rekli su ne treba, mi ćemo vas za pola sata vratiti. Oni su ga stavili ga u auto i odvezli, za pola sata se jesu vratili ali su iz garaže odvezli naš auto. I od onda ga nikada više nitko nije vidio. Tijelo nismo pronašli ni dan danas, ja sam se vratila kući, to je bilo 26.11., ja sam 28.11. iz Zaprešića došla u Osijek, nisam mogla odmah sutra dan jer imam dvoje djece, onda su bili mali, moj mlađi sin je bio završio peti razred osnovne škole a stariji šesti razred, a taj stariji sin mi boluje od cerebralne paralize i morala sam se snaći u Zaprešiću tko će mi dok ja odem u Osijek čuvati to dijete. Ja sam 28.11. došla u Osijek i otišla u policiju i prijavila nestanak, otišla u Crveni križ otišla tako još na neka mjesta i vratila se ponovo u Zaprešić. U Zaprešiću sam bila do prvog mjeseca, dok je Hrvatska priznata kao nezavisna država, i onda smo se vratili kući. Više nismo ništa imali. Ja sam izgubila u jednom mahu kuću, muža, posao, jer kad je moj muž odveden onda više ni ja nisam bila podobna pa su i meni dali otkaz, i ostala s dvoje male djece u podrumu, bez posla, bez muža, u razbijenoj kući, bez ikakvih primanja, i tako smo živjeli do '94. godine, sa nula kuna prihoda. Od tuđe pomoći. Ostalo je, ostali su neki ljudi i dalje moji prijatelji, oni su mi pomagali kad su i oni mogli, a nama je trebalo svaki dan. Ja sam na stotine molbi u Osijeku napisala jer je posla bilo puno, pola grada je bilo pobjeglo, otišlo, i posla je bilo. Ja bi dobila poziv za razgovor, kad bi došla na taj razgovor, ja sam rekla meni je posao nepohodan jer imam dvoje djece ja moram raditi jer i samohrana sam majka. I onda bi me odmah pitali, a gdje vam je muž. Ja nisam htjela tajiti i odmah sam ispričala šta se desilo s mojim mužem. Ja nikada, vjerujete mi, nisam dobila ni odbijenicu a kamoli posao. Ja se nikada više nisam zaposlila. Onda sam bila četrdeset godina, sad sam šezdeset, nikada nisam više dobila posao. Bilo nam je strašno

teško, ali moram jedno naglasiti. Moj muž je na poslu smijenjen kad su počela previranja u mjesecu '91., al je dobio radno mjesto sukladnoj svojoj stručnoj spremi. 22.11., to je bio petak, pred kraj radnog vremena su mu na poslu rekli, „Lovriću od ponedjeljka ste na slobodnim danima“. On je mene nazvao i rekao da ne radi idući tjedan, ja sam na to kazala, dobro, sad kad tjedan dana nećeš raditi dođi k nama u Zaprešić, a on mi je na to odgovorio ne mogu jer mi je šef rekao da moram biti kod kuće u slučaju da me trebaju da mogu doć po mene. To je bilo u petak. Idući tjedan u utorak su ga trebali i došli su stvarno po njega. '94 godine smo mi pokrenuli, djeca i ja, uz njihovo odobrenje i suglasnost, postupak za proglašenje nestale osobe umrlom, jer nismo imali sredstava za život. Mene to, cijenjeno društvo, nije ovdje sramota reć, ja nisam kriva za situaciju u kojoj sam se ja našla. Niti zbog lijenosti niti nemarnosti, drugi su me doveli u situaciju da ja kao majka ujutro vodim svoju djecu u školu, ali oni nisu doručkovali, da će oni doć i iz škole kući ponovo ali ja ništa nisam našla ni stvorila da toj svojoj djeci dam jest. I '94 godine smo odlučili da pokrenemo postupak za proglašenje nestale osobe umrlom. Morala sam donijeti potvrde gdje sam prijavila nestanak, kad sam prijavila, dovesti oćevica, a imali smo sva sreća oćevica, osobu koja nikada nije odustala, a bilo je strašnih pritisaka na nju da odustane od svjedoćenja. Ali je zaista ostala ćovjek do kraja i nikad nije odustala, i ja sam došla u MUP i rekla da mi treba potvrda zato i zato i tu sam potvrdu dobila. Otišla sam u Crveni križ, u jednu nevladinu organizaciju, i tražila potvrdu jer sam 28.11. kad sam prijavila nestanak na policiji, prijavila nestanak i u Crvenom križu. Osoba koja je radila u Crvenom križu, kad sam joj rekla šta mi treba, dala mi je potvrdu da sam došla 15.01. '92 godine prijaviti nestanak. Ja sam rekla da ja takvu potvrdu ne mogu prihvatiti jer sam ja 28.11. '91 bila, a ona je uzela ovaj papir i rekla „ako hoćete ovo jer drugo nećete dobit“. Gdje god sam se obratila, gdje god sam, na koja god sam vrata pokucala, nije bilo razumijevanja za moj problem. U Crvenom križu na primjer su se dijelili paketi humanitarne pomoći. Ja nisam mogla dobiti humanitarnu pomoć, jer ja nisam bila izbjeglica i nisam bila prognanik, a to što mi nemamo šta jesti, što meni nitko neće posao dati to se njih nije ticalo. Ali na svim mjestima gdje se o bilo ćemu odlučivalo, ovo moram reći, je Glavaš postavljao svoje ljude. To se zna, to se i dan danas u Osijeku dešava. Moj sin, koji je hendikepiran, završio je prije pet i pol godina Pravni fakultet u Osijeku sa izvrsnim rezultatima, on ni dan danas ne radi. Osoba hendikepirana, po našem zakonu, ima pravo na prednost pri zapošljavanju. On nije nepismen, on nije neobrazovan, on je jedan prekrasan mladi ćovjek koji je fakultet završio bez obzira na sve naše probleme, bez obzira na svoj hendikep, on nema posla ni dan danas. Samo se nastavilo. Ono što sam ja proživljavala, sad proživljava moje dijete. Puno strašnih situacija je bilo koje sam ja doživjela u Osijeku o kojima nemamo ni vremena, a ja nemam ni snage pričati. Ali evo još jedan slučaj. Toliko sam već bila dovedena do zida da više nisam znala kuda i šta i kako. I najavila sam se kod ondašnjeg gradonaćelnika grada Osijeka, to je bio gospodin Kramarić, i on mi je dao termin da ja dođem kod njega na razgovor i ja kad sam došla ja sam rekla „ja sam Marija Lovrić, muža su mi odveli, vjerojatno ubili“, jer je od toga već prošlo tri-ćetiri godine, i on kad je ćuo o kome se radi i o ćemu se radi, pogledao je na sat i rekao „oprostite gospodo Lovrić, nemam više vremena, imam jedan hitam sastanak“. '94, pred kraj '94 je sud, postupak za proglašenje nestale osobe umrlom okonćan i moj muž je proglašen mrtvim. To mi je rak rana. Ali sam ja to morala napraviti, nikad ga nismo našli. Danas kad su Svi sveti

moja djeca i ja odemo na Dravu, popnemo se na most i bacimo u Dravu, jer u postupku koji se vodi za ratne zločine na Županijskom sudu u Zagrebu su priznali oni koji su ga odveli su priznali i šta su s njim napravili. Zavezali su ga selotejpom, ubili ga na Dravi i bacili u vodu. Hvala vam što ste me saslušali.“